DOI: https://doi.org/10.53486/sstc2026.v2.65
CZU: 004.78:347.95(478)

DIGITALIZATION OF JUSTICE AS A MEANS OF ALIGNING NATIONAL LAW WITH EUROPEAN STANDARDS

DIGITALIZAREA JUSTIȚIEI CA FACTOR DE ALINIERE A DREPTULUI NAȚIONAL LA STANDARDELE EUROPENE

GOREACII Silvia, studentă, specialitatea: Drept
Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova,
Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: goreacii.silvia@ase.md

Abstract: *Digitalization of justice represents a fundamental pillar in the context of harmonizing national law with European standards, providing an appropriate framework for the modernization and efficiency of legal systems. This study analyzes in detail the impact and challenges of digitalization in the justice system of the Republic of Moldova, aiming to evaluate the extent to which these processes facilitate European legal convergence. Through a rigorous methodological approach, including comparative analysis and evaluation of national and European strategies, the research emphasizes the importance of adopting digital technologies to improve access to justice and increase institutional transparency.*
Key words: *digital transformation of justice, accessibility to justice, electronic filing, information management system, PIGD, judicial services, artificial intelligence*
JEL CLASSIFICATION: K00, K400

INTRODUCERE

În era digitalizării, transformarea sistemelor juridice naționale devine nu doar inevitabilă, ci și esențială pentru garantarea unei justiții rapide, transparente și accesibile. Digitalizarea justiției, definită prin integrarea tehnologiilor informației și comunicațiilor în procesele juridice, este crucială pentru realizarea unei alinieri eficiente la standardele impuse de Uniunea Europeană. Această cercetare își propune să analizeze strategiile de digitalizare adoptate de Republica Moldova în contextul Directivei Europene privind justiția digitală și să evalueze impactul acestora asupra sistemului juridic național.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Digitalizarea domeniului justiției constituie un fenomen recunoscut la nivel global, inclusiv în Uniunea Europeană și în Republica Moldova. Realitățile impuse de pandemie au subliniat importanța axiologică a digitalizării serviciilor juridice pe plan mondial. Moldova deține o experiență de peste un deceniu în acest sector, demonstrând astfel rolul crucial al tehnologiilor în asigurarea funcționării sistemului judiciar. Integrarea armonioasă a tehnologiilor în domeniul justiției este esențială, deoarece fără un sistem complex și bine integrat, eficiența și siguranța transmiterii și păstrării datelor nu pot fi garantate, limitând astfel capacitatea sistemului judiciar de a valorifica serviciul public de justiție în sfera sa de competență. Aplicarea noilor tehnologii în justiție impune, de asemenea, o reconceptualizare a principiilor de drept și a modului de realizare a justiției.

În acest articol, ne propunem să evidențiem principalele aspecte ale justiției, din perspectiva digitalizării, provocările și pașii necesari pentru gestionarea eficientă a acestei situații. Cercetarea are un caracter juridico-teoretic, bazându-se pe analiza juridico-normativă a legislației naționale și a documentelor strategice relevante. Totodată, prin metoda comparativă și metoda sistemică am încercat să analizăm impactul digitalizării asupra funcționării justiției, în cadrul raportului instituțiilor aferente din Republica Moldova la standardele Uniunii Europene. În final, grație metodei critice, am reușit să identificăm limitele și riscurile asociate procesului de digitalizare.

Așadar, conceptul de digitalizare a justiției constituie un proces esențial de transformare a sistemului judiciar contemporan, determinat de necesitatea adaptării mecanismelor juridice la evoluțiile tehnologice și la exigențele unei societăți digitale. În Republica Moldova, acest proces este strâns corelat cu obiectivul integrării europene, digitalizarea reprezentând un instrument fundamental de aliniere a dreptului național la standardele Uniunii Europene în materie de eficiență, transparență și acces la justiție.

Integrarea tehnologiilor informaționale în justiție presupune utilizarea unor instrumente digitale care acoperă întregul ciclu procesual, de la inițierea procedurilor până la executarea hotărârilor judecătorești. Implementarea dosarului electronic, a comunicării digitale și a ședințelor de judecată la distanță contribuie la reducerea duratei proceselor și la optimizarea activității instanțelor. În același timp, digitalizarea este corelată la nivel european cu garantarea dreptului la un proces echitabil, consacrat de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, precum și cu necesitatea creșterii transparenței și predictibilității actului de justiție (Convenția Europeană a Drepturilor Omului).

La nivelul Uniunii Europene, digitalizarea justiției a fost consolidată prin adoptarea, în anul 2023, a cadrului normativ privind digitalizarea cooperării judiciare, care instituie utilizarea comunicării electronice și facilitează schimbul transfrontalier de date între autorități (Consiliul Uniunii Europene, comunicat de presă, 2023). Acest cadru este susținut de dezvoltarea unor infrastructuri digitale precum e-CODEX și Portalul european e-Justice, care contribuie la interoperabilitatea sistemelor judiciare. Totodată, standardele europene impun respectarea principiilor fundamentale în utilizarea tehnologiilor, inclusiv protecția datelor, nediscriminarea și controlul uman asupra deciziilor asistate digital (CEPEJ, 2018).

În Republica Moldova, digitalizarea justiției a fost realizată printr-o evoluție graduală, susținută de politici publice și acte normative. Astfel, Strategia „Moldova Digitală 2020" a reprezentat primul cadru strategic în domeniul digitalizării serviciilor publice (Strategia „Moldova Digitală 2020"). Ulterior, aceasta este completată de Strategia de transformare digitală pentru anii 2023–2030, care stabilește obiectivele de dezvoltare a guvernării electronice și a infrastructurii digitale la nivel național, inclusiv în sectorul justiției (Strategia 2023-20230). În mod complementar, Strategia privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2024–2028 integrează digitalizarea ca direcție prioritară de reformă, subliniind rolul acesteia în creșterea eficienței și transparenței sistemului judiciar.

Cadrul normativ specific a fost consolidat prin Hotărârea Guvernului nr. 794/2018 privind Sistemul Informațional Judiciar, care instituie infrastructura digitală a instanțelor de judecată și reglementează funcționarea componentelor sale (HG, 2018). Acest sistem integrează mai multe soluții informatice, printre care Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor, Portalul Național al Instanțelor de Judecată, sistemul e-Dosar și platformele de videoconferință.

Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor asigură gestionarea electronică a dosarelor și repartizarea aleatorie a cauzelor, contribuind la prevenirea ingerințelor în actul de justiție și la consolidarea imparțialității. Portalul Național al Instanțelor de Judecată facilitează accesul public la informații privind dosarele și hotărârile judecătorești, sporind transparența activității instanțelor. Sistemul e-Dosar permite depunerea online a cererilor și accesul la documente, simplificând interacțiunea dintre justițiabili și instanțe. În același timp, utilizarea sistemelor de videoconferință a permis desfășurarea ședințelor la distanță, contribuind la continuitatea actului de justiție și la reducerea costurilor administrative.

Un element relevant în procesul de digitalizare îl constituie dezvoltarea sistemului informațional JUSTAT, destinat colectării și analizei datelor statistice din domeniul justiției. Acest sistem permite monitorizarea performanței instanțelor, evaluarea duratei proceselor și fundamentarea politicilor publice pe baza datelor reale, contribuind la creșterea eficienței și la alinierea la standardele europene privind managementul judiciar.

Integrarea acestor instrumente digitale reflectă o orientare clară către standardele Uniunii Europene, în special în ceea ce privește interoperabilitatea și cooperarea judiciară. Digitalizarea

facilitează schimbul de informații între autorități și creează premisele pentru integrarea în sistemele europene, contribuind la aplicarea uniformă a normelor juridice.

Impactul digitalizării asupra alinierii la standardele europene se manifestă prin creșterea eficienței judiciare, reducerea duratei procedurilor și optimizarea gestionării dosarelor. În același timp, digitalizarea contribuie la consolidarea transparenței și la creșterea încrederii publicului în sistemul judiciar, prin accesul la informații și publicarea hotărârilor. De asemenea, aceasta facilitează cooperarea judiciară internațională și contribuie la respectarea drepturilor fundamentale, în special a dreptului la un proces echitabil. Cu toate progresele realizate, procesul de digitalizare se confruntă cu provocări semnificative, inclusiv infrastructura tehnologică insuficient dezvoltată, nivelul redus al competențelor digitale și riscurile legate de securitatea datelor. De asemenea, este necesară adaptarea continuă a cadrului legislativ pentru a asigura compatibilitatea cu standardele europene și pentru a preveni eventualele disfuncționalități.

CONCLUZII

Digitalizarea justiției reprezintă un factor esențial de modernizare a sistemului judiciar și de aliniere la standardele Uniunii Europene. În Republica Moldova, implementarea sistemelor informatice precum SIJ, e-Dosar, PIGD și JUSTAT, precum și adoptarea strategiilor pentru perioada 2023–2030 și 2024–2028, demonstrează progrese reale în direcția eficientizării, transparenței și accesului la justiție. Aceste evoluții contribuie la apropierea sistemului judiciar de cerințele europene, în special în ceea ce privește celeritatea procedurilor, cooperarea judiciară și respectarea drepturilor fundamentale. Totodată, succesul digitalizării depinde de consolidarea infrastructurii, dezvoltarea competențelor digitale și adaptarea continuă a cadrului normativ, astfel încât acest proces să devină un pilon durabil al integrării europene și al statului de drept.

REFERINȚE:

1. Consiliul Europei. (1950). *Convenția Europeană a Drepturilor Omului*, art. 6. [Online]. Disponibil la: https://www.echr.coe.int.
2. Consiliul Uniunii Europene. (2023). *EU takes important step towards digitalisation of justice systems*. [Online]. Disponibil la: https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2023/12/08/eu-takes-important-step-towards-digitalisation-of-justice-systems/.
3. CEPEJ. (2018). *European Ethical Charter on the use of Artificial Intelligence in judicial systems*. [Online]. Disponibil la: https://www.coe.int.
4. Guvernul Republicii Moldova. (2013). *Strategia „Moldova Digitală 2020”*. [Online]. Disponibil la: https://eufordigital.eu/ro/library/digital-moldova-2020-strategy/.
5. Guvernul Republicii Moldova. (2023). *Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova 2023–2030*. [Online]. Disponibil la:: https://mded.gov.md/transparenta/64373-2/.
6. Parlamentul/Guvernul Republicii Moldova. (2024). *Strategia privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției 2024–2028*. [Online]. Disponibil la:: https://www.ani.md/sites/default/files/2025-02/strategia-de-dezvoltare-institutionala-a-ani-anii-2024-2028_0.pdf.
7. Guvernul Republicii Moldova. (2018). *Hotărârea nr. 794 privind Sistemul Informațional Judiciar*. [Online]. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=145877&lang=ro.
8. Ministerul Justiției al Republicii Moldova. *Sistemul informațional JUSTAT*. [Online]. Disponibil la: https://gov.md/sites/default/files/media/documents/sedinte-de-guvern/2025-09/743%20MJ.pdf#:~:text=2.%20Sistemul%20Informațional%20,„JUSTAT”%20(în%20continuare%20%2D,informatică%20destinată%20consultării%20și%20analizei%20de%20date.
9. Mîndru, V., *Republica Moldova în contextul integrării europene.* În: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice, 2020. 183(2): pag. 125-135.
10. Negru, A., *Consolidarea justiției în statul contemporan democratic.* Chișinău: Tipografia Sirius SRL, 2012, 240 p.

Coordonator științific: CODREANU Alina, asistent universitar, drd.
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon: +373 (69479874)
e-mail: codreanu.alina@ase.md